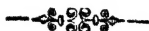

૬૧૬

ગુજરાતી બીજી ચોપડીના
અર્થ

ગુજરાતી **સોલ**
બીજી ચોપડીના અર્થ

અનાયનાર તથા છાપનાર અને પ્રસિદ્ધકાર

“ગુજરાત યુનિયન પ્રેસ”ના માલિક

વાડીલાલ દલીચંદ.

કર્મીએ પોતાનો હક રાખ્યો છે.

આવૃત્તી પેટૃલી.

અમદાવાદ

૧૬૩૫ માસિકચિત્ર આગળ કાગદીઓળમાં

શા.૦ મોતીચંદ દલીચંદનું મકાન.

સંવત ૧૯૨૯. — સને ૧૮૭૩.

કીંમત રૂ.૦-૨-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

(ગુજરાત કોપીરાઈટ વિભાગ)

૬૧૬

અનુક્રમાંક ૬૧૬ કિંમત

ગ્રંથનામ ગુજરાતી બીજી ઓપીની
અર્થ

વર્ગીક

ગુજરાતી

ખીજ ચોપડીના અર્થ

પાઠ ૧ લો

ઉડેલતાં-વાંચતાં, ફેરવતાં
શિખામણ-ખાખ, ઉપર
શ, સમન્વતી.

મળતી-સારી, ખેશ, સ
રસ, સુંદર.

સાચવળે-ભળવળે, સં
ભાળળે, રક્ષણ કર
ળે.

ખાલીએ-કહીએ, ચોચરી
એ, વદીએ.

અક્ષર-હરફે, દશકતે.

આવડ્યા-શિખ્યા.

સાંભળે-સુણે, અવાજ કરે
ખગાડશે-ખરાખ કરશે.

તાણીને-ખેંચીને.

પાતો-કપાઓ, કહાણીઓ.

મેઢેનત-મન્વતી, વેતર,
અમ.

ધીમે-હલવે, હલકે, આ
સ્તે, રફતે રફતે.

સાદે-ધાંડે, નાદે.

પાઠ ૨ જો

શોભાપ-સારી દેખાપ.

કારજ-કામ, અર્થ, મત
ભળ.

હેઉ-મન, દીલ, અંતઃક
રણ

ચોપડીઓ- ખુકા, પા-
થીઓ, પ્રસ્તકા.

હરખાપ-ખુશી પાપ, શ
જી પાપ.

સમજાણ-અક્ષર, ખુશી
જાતામ,

બીગતેથી-સાડીડીતે.
સાર-સારારા, ગતભય,
શાધન, તાતપય અ
ધાંત.

વિશે-બાબત.

પાઠ ક જો
ભાંધો-આહ્યો.

પૂછ્યું-પૂછપાછ કરી, તજ
વીજ કરી.

રાણા-રાજા.

આરણ્યામાં-દારમાં, ધરમાં
કરવાનમાં.

પસારી-જવારી, અપારી.
પાટો-સુમડાંનો ભાંખો કક
ડો, બંધન.

અકલી-અકલી.

ભાગ-હિરસો, કકડો.

ઘાહ્યો-કહ્યું.

પાઠ ૪ થી

કુરિપાક-દાક, અરજ, વી-
નંતી.

ઝીકભાં-પંડે, જાતે.

પકડાવી-ઝલાવી.

મંળાંચો-આજ્ઞાંચો,

માહારાજ-મોટારાજ.

મભરાઈને-અઠલાઈને,
બીહીને, ફાઈને.

કુકમ-અમલ, આસા, ફર
માન, અખિતપાર, સપા
રીસ-કોષ, કશમરજી, તા
ગસ.

પટ-ઉદર.

કુપા-કુપ.

પાઠ ૫ થી

બુનેબુમ-ધાંઠધાંટા, હાકાર
હાકારા, ચીસેચીસ.

ગોવાળીઓ-ઢોરા આરનાર

ગોવાળ-ગાયોનો રખવાળ.

છેવટ-આખર, છેલ્લે.

ગોવાળણી-ગોવાળની વકુ.

વાળ્યો-દીધો, આપ્યો.

હાડ્યો-ઉપર આપ્યો.

કુટી-ભાંગી.

પાળી-રોટલી.

પાઠ ૬ થી

તપાવી-ગરમ કરી.

પાટલા-ખસવાના નહાના

પાપાના બાજક.

હુઆઈ-કાઈ, ચોટાઈ,
ડાઈ.

ઠોકચો-મારચો, કુટચો.
લાબચોળ-રાત્રચોળ.
લોહી-તવો.

લાંબી-ખળી.

સોનાના-કનકના હુમના.

પાઠ ૭ મે

ગાગર-માણ, ધડના કર
તા પાણી ભરવાનું મો
કું વાસણ.

ઓમ્મડ-કવા, ઉપાપ, ઇલા
જ, વેડું.

ઝેર-વીખ, જે ખાવાથી
મરણ થાય તેવી વસ્તુ.
માછ-તાછ, સારી, હતી
તેવી.

છોડી-છોકરી, છોડી, દીકરી
રોજ-હમેશ, નીત્ય.
મલાં-મંદાં.

પાઠ ૮ મે

વરસાદ-મેહ, મેગ, વાદળ
માંથી પાણીનું પડું,
ધન.

ખેખરીઓ-ખેખરના જેવો
મીઠો.

પ્રસાદ-ભાજન, સામગરી,
નેવેડ.

નેવલે-નેવે.

કારલાનું-એક જાતની લી
લોત્રી, શાક

ગાજે-રાગ કાઢાડીને ગા-
જાજે.

રડકો-મેડક, દારૂ, એક
જાતનું જાનવર.

ગીત-ગાયન, ઘોળ, ગોન,
તણ.

ઠીક-સાર.

સમજેછો-જાણીછો.

પાઠ ૯ મે

એકજ-સરખું, ખરાબર.

જાણસ-વસ્તુ, મીઠ, પ
દાય, વાનું.

એસાપ-અઠાપ,

પારકો-ખીજ કાઢીને,

પરાચો, પાતાનો નહી તે

પાઠ ૧૦ મે

જાળવે-સાચવે, મંભાજ

રક્ષણ કરે, જતન કરે.
રાતે-નાશાએ, જામેનાએ
રજનીએ, રાત્રીએ.

પટેલ-કણ્ણી, ગાડા હાંક
નાર, મુખી.

નીરે-નાંચે, મુકે.

સેભાળ-રક્ષણ, તજવીજ
જતન, આસના વાસના.

જતન- સેભાળ, સાચવ-
છી, ખરશસ.

જહી-અહીલું, આહું, મ
તીલું, પાતાને મત
છોડે નહી તેલું.

બાછરું-ગાપનું ખરચું, રેલું
બાડો-છીડી, ઢોરા ખાંધ
વાની જગા.

પાડું-ભેશનું ખરચું.
ગાયો-ગેઓ, ઘેનુઓ.
સવારે-વહાણી.

પાઠ ૧૧ મો

એન-ખુશી, ગમત, મુખ
આરામ.

અહીઆથી-આ જગાએ
થી, અતરેથી.

અંધાપાને-કોંખાને, કાળા
મહમાં, અંધારી કોટ
ડીમાં.

ફરપ-જવાપ, અભાવ, હ
રાવ.

વિચાર-તક, વૃંદંગ, કપા
સ, મનમુખો.

વાંસે-પાછળ, પછવાડે, પ
છીથી.

નાસચી-નીકળી, નાશી, સે
મરલું, પરવરલું.

ભાગ-વખત, સમય, હાવ
અવસર, તક.

સમલબ્ધ-શિખામણ હી-
ખી, ફાસલાબ્ધ.

છુટું-કપાળ વગરનું, ખાં
દાં પિનાનું, રવતંત્ર
વખુટું.

પાઠ ૧૨ મો

ફાંચો-મખો, આંચો.

આણસમજ-અસાન, ખુ-

લ્લિ વગર, ગતવગર.

વગડામાં-જંગલમાં, અ-
રૂપમાં, વનમાં.

કાતર-વાધુ, મુકા.
સરખી-નાશી, રાડી,
ડાહી-સમન્નુ-ઠાવકો, મ
ગુર, વિચીઠણ
આગળ-અગાઉ, આગમમ

પ્રથમ, પૂર્વે.

ભલું-સારું, બેશ.

પાડોશી-પાસે રહેનાર.

પાઠ ૧૩ મે.

એક-એકટ, અંત

વાધ-સાફુંજ, સાવજ, ચી

તરે.

માન્યું-કબુલ કર્યું.

વાસ-રહેઠાણ, ઠેકાણું.

ચરવાને-ખાવાને.

પ્રાણ-આત્મા, જીવ, જનન.

કુખીજી-અસુખીયું, દરદ

વાળું.

ચિત્ત-મન.

અવસ્થા-હાલત.

કીષો-કરખો.

વળતી-પછી.

પાઠ ૧૪ મે.

પલાગેજે-ભીજવેજે.

ચીકણી-ચીકણવાળી, ઝોં
રે એવી.

ઠીકરાંનાં-માઠીનાં,

ભરવાના-ઘીરવાના નાખ
વાના

આધરકે-જમાવે, મળવે.

જાત-પ્રકાર, રીત.

કાડીયાં-ઘીવા કરવાનું વા

સણ.

નરમ-પાચુ, ઠીલું.

ચાટી-મટોડી.

ધાપજે-ખનેજે.

ગોળીઓ-માટીઓ

પાઠ ૧૫ મે.

પાજે-કાઠે, તેડે, કીનારે.

વાગ્યા-લાગ્યા.

ખગાડ-નુકશાન, જાન,

ખરાબી.

ફેકવા-ઉસેડવા, નાંખી દે
વા.

કાપર-કુખી પચેલું, ફંટા

જેલું, જેક પામેલું.

મંડ્યા-મચ્યા.

તળાવ-સરોવર, મોઢામ

મોઢા કુંડ

પથર-પહાણી.

જવાબ-ઉત્તર, જાણે તેના

સામું જાલનું.

પાડા-પાપાપણ, ભડા

ભડા.

કરોએ-દંડએ.

પાદ-સાયું, બરોબર વા

જાળી.

જીવી-મીઝારો, ખાપડો

કુંભાળ, અનાથ, રાંક

પાઠ ૧૬ મો

બનપણી-સહીપણી, સખી

સેપર, ગોઠિપણ.

નોતર-આમંત્રણ, તેકું, ધ

જન.

ભુંગળી-નળી.

વેલાણ-રોટલી વણવાનું

લાકડાનું રામ.

તપેલી-પતેલી.

કડછી-રસોઈ કરવાના કા

મનુ રામ.

તોસક-રકેખી, નાની ધા

ળી.

વખત-કાળ, સમય, વેળા

રાંધુ-ખાવાનું કંડ.

તેવડે-તેનાથી.

ધાળી-જમવાને વાસ્તે

ધાવનું વાસણ.

મોંઆગળ-નજીક, પાસે.

વાડકા-કટોરા.

પાઠ ૧૭ મો

મણી-ખામી, કસર, ખાકી

ધાણી-અનાજને શેક્યા-

થી નિકળતો પદાર્થ.

ખાવાનું-જમવાનું, ભોજન

ન કરવાનું.

પુઆ-ડાંગેરને દલાવી ખા

ડેથી ચપટા પાવણે તે

ભાંડવું-શાગોદિલી, કવચન

કેડેવા.

ટેવ-આદત, લત, ચીત,

ચાલ, ખા.

ખા-ખેળેન.

લડે-વઢે

કળ્યા-દંડો, કંકારા

મહેતાજી-શુર, પંડા, ભ

ણાવનાર, મારતર.

જહેલી-તાકીદ, મટ, તાખ
રતોખ.

પાઠ ૧૯ મે
હોટીઓ નામ છે.
નાનુ-નળુક, નહાની ઉમ
રનું,

મળાપ-મુકાપ, છોડાપ.
ભાભા-ભાભિજ, બહેન અથ
વા દીકરીનો દીકરો.

આહલી-આવડી.
બાર-વખત, યેળા, ઠાળ.
જપાપ-જેવાપ, જણાવ દ્ર
હીએ આવે, નજરે પ
ડે.

રેતો-રડતો; આંસુ પાડતો
ભે-ભે.

તેડવા-ખાલાવવા.
ભાઈ-અંધવ, ભાત, એક
માના છોકરાં.

અલી-સૈયર, સખી, બે
હેનપણી.

પાઠ ૨૦ મે
નિશાળીઆ-વિદ્યાર્થી, નિ
શાળમાં ભણનાર.

લાકડી-જેદીકા, સાંઝ, ઘો
ડા, ડુંગોરી.

ભાભા-શિખેલા, વિદ્વાન.
પરિક્ષા-તપાસ, અજમા
શ, તજવીજ, કસોટી.
ઈનામ-સરપાવ, બક્ષીસ.
ખાકી-અધુરા, રોષ.
જેવા-તપાસવા.

પાઠ ૨૦ મે
ઉતાવળ-જલદી, તાકીદ,
તાજરતોખ.

સામઢું-એકદમ; એકીવા
રે.

નીકળો-ખાહાર આવ્યો.
મૂઠા-ખાચડા.

ઘાર-ઘારડીના ફળ.
હાથ-ભુજ, કર, હરત.

સાંકડું-નાનું.

પાઠ ૨૧ મે
પૂછડીઓ-પૂછડાંવાળા.
ખીજવવું-ચોડવવું.

હામ-ગાંધળે.
ખાંડો-વગર પૂછડાનો.

કપાત્રી-વહાવી.

ઓડવે-ખીજવે.

સાતપૂછડીઓ-સાતપૂછડાં
વાજો.

પાઠ ૨૨ મે.

કામકાજ-જરૂર, અત્ય.

કાદાળી-ખાદવાનું ભાદોનું

હથીઆર.

મળુર-વેતરે, હેલકરી.

સાંધા-અવળ.

વિચારે-ગરીબ, રાંક.

ખાઉડીઓ-~~ખીઓ~~, ખપ
ડીઓ.

દરજી-મેરાઈ.

ચાળી-પરીહટ, છુગડાં ધા.
નાર.

મુતર-કાંતેજી ર.

મોલીના-મોલીના આકારના.

ખપ-જરૂર, અગત્ય

કાંતે-મુતર કાંતે

પાઠ ૨૩ મે.

ધ્યાન-નજર

ફરતા-ભટકતા

માયા-દોરતી, હેત, ખીતિ

વહવું-લહવું

પાંસરા-સીધા.

વેળાસર-વખતસર

મન-અંતઃકરણ

બૂલ-ચુક

પાઠ-પડો

પાઠ ૨૪ મે.

નિત્યે-રોજ, હમેશા, દરરોજ

જ, હરરોજ,

મિત-ધ્યાન, મન, નજર,

લક્ષ, કાળજી.

રૂડી-સાડી,

મુઝની-મેહતાજીની

ઝોડી-લગાડી.

શિશ્ના-શિખામાળ.

મમજો-શિખો.

પાંસર-પાધરૂં, સીધું, ઉંલું.

પાઠ ૨૫ મે.

વિઆવાની-જાણવાની.

ગાડાવાજો-ગાડું હાંકનાર.

રાકીને-ઘેરીને

નાચે-હુલળ.

વિચારવું-ખાસવું.

રસ્તો-માર્ગ, પંથ.

ઠેકાણું-જગો, મુકામ.

ખિચારે-ગરીબ, અનાથ,
રંકે

સારી-બેશ, સુંદર.

પાઠ ૨૬ મેા

ટોપલી-સુંદલી.

નળીઆં-નેવાં.

કોપરાં-ટોપરાં.

ભીંત-દીવાલ.

છાયું-ઢાંકણ કર્યું.

હાણા-અનાથ.

માર્ગ-રસ્તા, પંથ.

છાપરૂં-ઘરનું ઢાંકણ.

ભારા-ભુડો.

કનેથી-પાસેથી.

ધણી-માલીક

દાંડો-દેડો

કમાડ-પારણાં

પાઠ ૨૭ મેા

ભીંતરડી-દીવાલ

ઉઘાડશો-ખોલશો

છાયાં-ઢાંક્યાં

કેરાં-નાં, છઠીનો પ્રત્યય

રખડવા-આપડવા.

પારણાં-કમાડ

આકું-અવળું, વાંકું, શીથું

નહી તે

વાશીને-અટકાવી, દધને

વલે-હવાલ, હાલત

જોજો-તપાસજો, સંભાળજો.

ઉગાડજો-ખોલજો

માને-કમુલ કરે, સ્વીકારે

શી-કેવી

કાલે-ખીજે દાહડે

પાઠ ૨૮ મેા

અમુલી-અમરલી, નકોમી

ખહાર-ખારણે

આવડતું-જાણીતું

રઝળવા-રખડવા

સુખી-આનંદી

જોડેલી-ખનાવેલી, ખરી

નહી તે, કલપીત.

ખરી-સાચી

ખનેલી-થએલી

પાઠ ૨૯ મેા.

રોતો-રડતો.

સવાંરમાં-વાહાણામાં.

નડોર-નખોરીઆ.

પાહાલું-વીકારેલું.

ઓપડ્યાં-લગાવ્યાં.

તાણતો-ખેંચતો.

ભેંકડો-જેરધી રાવું.

જીંદરડી-જીંદરની માદા

લાહે-અગ્નીએ, ગરમી-

એ, ખળતરાએ.

સરખી-ખરાખર, જોવડી.

મુકી-મેલી.

મુતો-પોઘો.

પાઠ ૩૦ મેા

તાંમુ-લાંબરંગની ધાતુ.

તાંખાકુંડીઓ-તાંખાનાં કુંડાં.

ધોળાશપર-સફેદીપર.

અયડાવ-મુટાવ, અફળાવ.

માંજલાં-અજવાળેલાં.

પીતળ-પીળીધાતુ.

ગરમું-ધાતુનું વાસણ.

ગોભાવ-ખાડોપડે.

અજકત'-અજકતાં, અક્ય
કતાં.

કથરાટ-મોટાયાળો.

લોટા-પાણીપીવાના ગોળ

મોહાનાં વાસણ.

પાઠ ૩૧ મેા

નાનીશી-લગાર જોડલી.

પોતડી-ધોતડી

પિછોડી-ખેસ, અંગવચ્છ

હીરકોડી-રેશમીકોરની

પાઘડી-પાઘોડી, પાઘ

હલકી-જુલ્લ ક્રીમતની

જામદાની-ખાસીક મુદ્દા

વાળુ લુગડું

અંગરખી-નાની ડગલી

દોકરો-છોકરો, ચોરાણીવી,

છેઓ, પુત્ર

ટોપી-માથે પહેરવાનું વચ્ચ

કોકા-ખાપના ભાઈ

આંક-આંકડા, સંખ્યા

નામાં-નામ

પેહેરીને-ધાલીને

પાઠ ૩૨ મેા

વાગોળવું-પશુનું ગળામાં

થી પાછુ લાવી આવવું

માખાણ-ફૂધનુ તત્વ.

ખરીઓ-પશુના પગના નખ

હલાવે-હીલવે

ફાટ-ચીર, તડ,

ભાવે-ગમે, પસંદપડે, મા

ફક આવે
 મરેછે-ખાપછે
 મો-મુખ, વદન
 ધણીજ-વધારે, બહુ
 પાઠ ૩૩ મો
 ગુણ-નરો, કાપદો
 અગણિત-ગણાય નહી
 તેવા
 ખાતે-ઉલટ, હાથે, ખુ-
 મીધી
 જન-માણસ, મનુષ્ય, પુ
 રુષ,
 પંખી-પાંખવાળા
 નર-મરદ, પુરુષ, ભાવજો,
 માદીડો
 ગર-સ્ત્રી, ખાપડી, ખેડડી,
 ભારત, ત્રીપા
 આધાર-ટોકો, આશરો,
 ઝોપ
 પ્રભુ-ઈશ્વર, પરમેશ્વર
 પ્રાણ-જીવ
 જન્મતી-અવતરતી
 સુખદાતાર-સુખ આપનાર
 કેહેવાય-મોહાય

સૌ-બધા, તમામ
 વાર-વખત, સમય
 પાઠ ૩૪ મો
 ફધપાક-ક્ષીર, પાપસ
 માસણી-ખાંડને ઉકાળી
 જાડી કરેછે તે
 ખુર-ધોએલી ખાંડ
 કાર-રાહુપાડે, જમાવે
 વલોવે-દહીની છાશ કર
 વાની ક્રિયા
 માવો-ફૂંધે ખાળેથી પેડ
 એલો લોચો
 ખડખા-ગડકા, ડેબલા
 તાવીને-તપાવીને, ઉતુ ક
 રીને
 પેડા-મીઠાઈ
 જાનીજાન-બંધાઈ જાય
 લોચો-લમકો, લોહો
 ખાળે-ઉકાળે
 લોચા-લમકા
 પાઠ ૩૫ મો
 લેખણ-કલમ, વતરકું.
 સંતાડીને-છુપાવીને.
 છાનીમાની-સંતાડીને, શુ

પચુપ, ન માલમ પડે
એવી રીતે.

પડેલી-પડી રહેલી, જા
વાએલી-

માન્યું-શ્વેતકાર્યું, કમુલ
કર્યું

ટવ-આદત, જો, ચાલ.
ચોરની-તરકરની, કુંગાની.

જોઈને-તપાશીને, સાચ
લીને.

જાછી-જુદી, સંચાં નહી તે
જુદો-વંકાં જાસો, લખા
ડ, જાટું જાલનાર.

પાઠં ૩૬ મો.

પાવલી-રૂપીયાનો ચોથો
ભાગ.

માનવું-કમુલ કરવું
ચોરી-તરકરનું કાગ.
કાગળ-પત્ર.

ભટકાવી-ટંચાવી.

કોટ-ગળુ, ડોક.

ફેલેલી-ખદખાઈ, અપકી

વી, ગેર અખરૂ

પકાઈ-ઝાણ.

કને-પાસે, નજીક.

જુઓ-દેખો, ભાજો, ત-
પાસો

કોટે-કોડો.

જોઈ-દેખી.

પાઠં ૩૭ મો.

દોકરાની-બેકરાની, છેપા-
ની,

વહવું-લહવું, કળચો કર
વો.

શરમાચો-લજવાચો
હવાલ-વસે, દશા.

વાળું-સાંઝ અથવા રાતનું
ભોજન.

પેટુલા-પ્રથમ, આગળ.

તેડાવીને-ખાલાવીને

કુપ-કટ, સંકટ

વહીને-લહીને.

કશુ-કાંઈ.

જાણસ-વશુ, ધાન.

સેવી-લઈ જવી.

પાઠં ૩૮ મો.

કદી-કોઈ દિવસ, કોઈ વ-
ખત.

ઉપાય-ઇલાજ.

પાપી-ફટ, કુકમો, અધ-
મો, પાપીટ

ફેલે-માપા, હાસ્તી, હેત,
પ્રીતો.

દેહ-શરીર, દોષ, કાપા.

રાચે-રીચે, રાજેવાય, ખુ-
સી થાય

શામિ-દાપે, સાચી દેખાય.

જગપતી-જગ કંતી, જગત

અનાવનાર, ઇશ્વર.

પુરો-અરોઅર, અપુરો ન
હી તે

માટે-વારંતે, કાલે.

બાળક-બચ્ચું.

પાઠ ૩૯ મા

ગ ધોના-કરીઆણું, વેચ
નારની

અતમ-મેવાની જાત.

ફુકાન-હાટ, પેઢી.

ઝોળખીતો-પીછાનવાળો.

દરાખ-દ્રાક્ષ.

કાળુ-એક જાતનો મેવો

પાટી-કોપરાંના કાચકી.

ગગડી-મગની શીંગ.

ખજુર-લીલી ખજરકો

માગા-માનો ભાઈ.

સારોળી-મેવો

વળતા-પછી, માટે.

પાઠ ૪૦ મા

મંદ્રમા-શશી સોમ, મંદ્ર

માંદ, મ.દા.

સરસ્વતી-વિદ્યા

વિદ્યા-સરસ્વતી.

ધણખરા-ધણખેડ.

ચિસે-દાહડો, દન.

છુટી-રજા.

રાવેવાર-સર્પનોવાર.

સુરજ-સુર્ય, રવી, પ્રભાકર.

વેહેલી-જલદી, તાઝીદ.

શુકવાર-અઠવાડીઆમાં

નો એક વાર.

પાઠ ૪૧ મા

જખરી-મજબુત, જખર,

ખળવાન.

વહાણામાં-સવારમાં, સુર્ય

હિગતાં.

માંસ-ગોસે, માણસનું

શરીરનો અંદરનો ભાગ
ચરચાર-ચરચાર.

કીડા-જીવડા, એળ.

કુદતો-ચેકડા મારતો, ઉછા
ળા મારતો.

હાલતો-ધુણતો, હાલતો,
હગહગતો.

સાંઘ-નગતો દીવસ.

લાંઠ-જખરો

મેહનતુ-ઉદ્ધમી, વૈતર કર
નાર

માજો-પક્ષીને રહેવાનું ઘર.

કાગડો-હાડીયો

કાજો-સ્થાન

ભાવ-ધરતી, જમીન

મુએલાં-મરી ગએલાં

એળએ છે-પારએ છે

હગ્યા-કુટ્યા, નિકળ્યા

પાઠ ૪૨ મો

પાંખાજો-પાંખ વાજો

રાગ-સ્પર, કંઠ, સુર

રૂપાજો-સારો, કુટડો, રૂડો

એધિ-જલદી, તાકીદ,

કંકરો-કંકર

ચાહે-છરછે

હાળવા-મારવા

જલદી-તાકીદ

ચતુર-સમજી, કાજો, કાજી

કાપ-કાંધ

એવી-જનજી, સમજી

ઉડી-ઉડી

પાઠ ૪૩ મો

પીનારાઈ-ખાપના તરફના

સગા

મોજાઈ-મોસાળની તરફ

ના સગા.

જતોજો-ભાઈનો છોકરો

ભાણેજ-મેહનનો છોકરો

સાળીએ-વહુની ખેતને

ખનેસી-મેહનનો વર

માસો-માસીનો વર

કુઓ-કુધનો વર.

લાગે-પાપ

પાઠ ૪૪ મો

જગાઈ-દીકરીનો વર

સંપસંપીને-સલાહથી, એ

ક રાગથી, હળીમળી

સાવકા-ખાપ એક ને બી

જુદી

વેવાહી-વરવહુના ખાપનું.

અરસ પરસ સગપણ

ઘોરમાઈ-સાવકાં

વેવાણ-વરવહુની માનું આ

રસપરસ સગપણ

સગાં-કુટુંબી

પાઠ ૪૫ મો

ચોટું-ખજાર, મારકેટ

ફાળું-વેતરાળું, કપાળું

ખાદી-જાડું લુગડું

દાશીવાણીઆ-કાપડ વેચ

નાર

વાણીતર-ગુમાસ્તો, નોકર

કાલે-ગએ અથવા આવ

તે દિવસે

આસ્તો-ખાદીથી ચઢતું દે-

શી લુગડું

સેલું-રંગેલી ખાદી

હાટ-ફકાન, પેઢી

જાજમ-સેત્રેળી ખીછાનું

અંગરખુ-કેહડીયું

પાઠ ૪૬ મો

મહિના-માસ, મસવાડા

દીવાળી-વરસ આખરનો

નો છેલ્લો દિવસ, આ

સોવદ અમાસ

ઉતરાણ-મકરસંક્રાંત

વસંત-રેતુનું નામ

પર્વ-તેહેવારનો દિવસ

રામનાવમી-રામજીનો જ

નો દિવસ

અખાત્રીજ-વધશાખ શુ

દ ઉ.

વરસ-સાલ, ખર મહિના

શિઆબો-ઠંડની રેતુ.

ઉનાળો-તાપની રેતુ

ઠાઠ-ઠંડ

નવું-તાજુ

દેવદીવાળી-દેવની દીવાળી

વસંતપંચમી-માહા શુદ્ધ ૫

પાઠ ૪૭ મો

ચોમસુ-આતુર્માસ, વરસા

દના દિવસ, વર્ષા રેતુ

પચુચણ-આવકના તેહે

વારના દિવસ

ગોકળઆઠમ-જન્મઆષ્ટમી,

કમનો જન્મ દિવસ

આવાણ-વર્વનો દશમો મ
હિનો

પપ્પવાડીયું-અરધો માસ
બાણપતિઓથ- ભાદરવા
શુદ્ધ ૪

વરસાદ-મેઘ, મેહ
સરાધિઆ-ભાદરવાનું છે

હું પપ્પવાડીયું
નિધિ-તથ, તારીખ, તથી
ઉત્તરતાં-પુરાં થતાં

દશમ-અસો શુદ્ધ ૧૦
દીવાસો-સોપર્વનો મસો,

અસાડ વદ અમાસ.
મેળા-તેહેવાર, તમાસો,
મેઠ-પી.

આવક-જેનપર્મી ભોકા.

પાઠ ૪૮ મો

વાળાં-વાળિંજ.
વરધોડો-વરને પરણવા
અથવા જમવા જવા-પી
રવારી.

ક્ષત્રાણાધ-પીપી, પીયુડી.

નગારાં-તાંસાં.

લુગળ-વગાડવાનું વાળાં

જેવુંયંત્ર.

ધડાઆલ-વખત બાણવા
નું યંત્ર.

દેવળ-દેવસ્થાન. મંદીર.

તનુડાં-રાણસિંચા.

અમકાશે-અણ પ્રણીત, અ-
મકાશે.

કુંડાળું-મકરકુંડું.

પપ્પાના-મરદંગ

નાદ-સાદ, સોર, અવાજ.

ઝાંઝ-કાંસેપ્રાણેડા.

ધોટ-મોહોડી ધરડી.

વાહવા-ઓહો.

દોલ-મોટું નગારું.

વગાડે-ખતપે.

પાઠ ૪૯ મો

વરસગાંઠ-જન્મગાંઠ, સો

લગીરી, જન્મ દિવસ.

રાધતા રાધ અઢવેલા.

ધરણાં-સોનાં તથા રૂપાની

શોભાપમાન પેહેરવાની

જાણીશો.

પેહેરાંબા-ધાલવા.

ખીડાં-પાનના વાળેલાં

પડીકાં અથવા ખીડીયો

પાનસોપાડી-મૂખવાસ.

કુંસાર-ભાવશી.

અઢાઢ્યો-અઢઢાઢ્યો, સપ

સં કરાંચો.

કશાને-કાપને

મીઠા-નામ.

જમવાનું-મીઠાન લેવાનું
આવાનું, આરોગવાનું.
મજા-ગમત, લેજત, ખુ
શી.

મંછી-છીનું નામ છે.

પાઠ ૫૦ મેઠ

શરીર-દીલ, અંગ, હાડ.
ગુમડાં-મોટા ફોલ્લા.
ઉલ-મોઢામાંની લીલ.
ફિકર-ચિંતા, ધારતી.
કોઠો-સરો.
ગંધાપ-ખરાખ વાસ આ
વે.

ધસવા-ઝોળવા, મસળવા.
મસળવું-ઝોળવું, ધસવું.
દર્ડી-આપું.

ઝોખું-સાફ, સ્વચ્છ.

ઝોળીને-મરાળીને.

ઘોઝેલાં-ઉજળાં કરેલાં,
સાફ કરેલાં.

પાઠ ૫૧ મેઠ

ઉપજી-લજી, કાપે, વાટે.
લુઝો-ગોળ બમડો.

ઉપલાચીને-ફેરવીને.

લાડવા-એક જાતની ખા
વાની વસ્તુ.

ખેડવું-ખાતરવું.

તાપ-ઉનું, તડકો, ગરમી,
ઉજાતા.

પાકવું-પાકુ થવું.

કલેટું-રોટલા કરવાની ક
ચરાની ઠીપ, અથવા
તાવડી.

ભોદી-તવો.

શેકવું-ખરું કરવું, તપાવવું
વાવેછે-રોપે છે.

ઉગી-વધી.

લોટ-આટો,

ધડે-ખનાવે, કરે.

મેર-ખાળું.

વાલ-ઝાલર

પાઠ ૫૨ મેઠ

ઠીમચું-સુન્દર, ઉપસેલું,
કુલેલું.

ગભરાવું-અકળાવું, ખભાન
થવું, છત ઠોકાણે નર
હવો.

રૈ-વખત, સમય
ખસેઆ-ધકેલ્યા, કહાણી
ધરાવું-સંતોષ પામવું.
કોણી-હાથની વચ્ચેનો ભાગ
બ્રાહ્મી-લગાડીને, વ-
ળગાડીને.

ખૂબ-ખડુ, ધણુંજ.
બાગી-લાગી, અથડાઈ, પ
છડાઈ.

રાતોરાતો-રડતોરડતો.
આધો-છેટો, વેગળો, ફર.
સંમુ-સંમુખ, સીધું, તરફ,
ભણી.
દયા-રહેમ, મહેરબાની, ક
રૂણી.

પાઠ ૫૩ મે

ગિંદર-ગણપતિનું વાહણ
ઠાતરી-ઠરડી, કાપી.
લોક-માણસ, મનુષ્ય, જન
સંતાઈ-છુગાઈ.
અંચળ-હાંસીઆર, અપળ.
તરત-તે વખત.
સર્વ-અધા, સંવળા, તમામ
ફૂંકતો-ફૂંકો મારતો.

ખૂણિઆમર-આડેઅવળે.
ભાંપ-જમીન, પૃથ્વી, ભુમી
ધરતી.

દીઠામાં-દેખવામાં, જોવામાં
ઝાલવા-પકડવા.

ઝટ-જલદી, ઉતાવળ, તા-
કીડ.

કરેછે-જમકાં ભરે છે.
ખખર-માલમ, જાણ
ખિલાડી-મની ખીલડી,
મંજરી, મીની મીલડી.
ચૂંકેઆ-ઉકેઆ, લગારે
અવાજ

પાઠ ૫૪ મે

રંજક-હરકત, પીપતી, નુ
કશાન, પીડા, દુઃખ.

ધાડ-હુટારાનું ટેળું.

ખાસ-સારા, નવાં મજનનાં
મની-ખીલાડી જુઓ.

દીવટ-અતી, વાટ, ચરાગ.

કપડાં-વસ્ત્ર, લુગડાં.

ઉપાવ-ધલાવ.

પાર-છેટો, કીનારા, કાંઠો
અંત.

વણા-બહુ ધમા.

હારેહાર-હારબંધ, એક

હારમાં

ધડબડ-હોડતા, કુદતો,

ધમ પછાડ કરતો.

માહાસુખ-માહોડુ સુખ.

પાઠ ૫૫ મે.

પાંદડાં, પાનાં, પાત્રાં, પા

લો, પત.

સાંભરેછે-પાદ આવે છે.

ખાપડી-ગરીબ, ખિચારી.

ઝોઠવું-ઝંગે લપેટવું.

વાળ-ખાળ, કેશ, નામ

ળા, રામ.

ભુલી-ચીસડી, ચુકી.

રંધાપ-રસોઈ થાપ, ખંડાપ

કામા-પૂરા ચઢેલા નહી.

ટાઠ-ઠંડ.

વાપ-લાગે.

પાઠ ૫૬ મે.

આંચળ-ધાત્ર.

ધાવણી-ફુધપીતા, નાના.

જોરે-ખળ, શક્તિ, કોવત

કરડવા-ખસકો ભરવા.

બકરા-બકરીના નર.

પાઠ ૫૭ મે.

આડપાલો-વનસ્પતી, ફળ

ફળાદિક.

નદીઓ-સરિતા, મીઠા પા

ણીનો પ્રવાહ, ગંગા.

મોઘું-શીઠું, સ્વાદ વિનાનું

ખારું-ખારાશવાળું.

કુવો-કુપ, મીઠા અથવા

ખારા પાણીનો ધર.

મીઠું-સ્વાદવાળું.

તળાવ-નાનું સરોવર.

લાગીએ-આણીએ.

પાઠ ૫૮ મે.

લખાટી-લાખની ગોળી

છોકરાં રમે છે તે.

ઠરે-સાખીત થાપ, માંચે

આવે.

બહુ-ધણું, વધારે.

ગમે-પસંદ પડે.

પૂછ્યા-ઠણા

ભુલી-ચીસડી, ચુકી.

ખરી-સાચી.

પાઠ ૫૯ મે.

મહિપતી-રાજા, પૃથ્વીનો
ખણી.

ધરતામ-વિમાસે, પદ્માતા
પ ઠરે.

પાછળથી-પછીથી, કેડે
ધી, પછવાડેથી.

માહન-ઉધાડું, ખુલ્લું, ઝા
હેર.

ઝલાપ-પહાડાપ.

સમજી-માની, જાણી.

જવાર-જે વખતે.

ખાંધી-લટકાવી, ટંગાવી.

ફેનેલી-ખરબી, અપક્રી
ર્ષિ, જાડી ચાલ પસ
રવી.

ખાંડ ૬૦ મે

આંગણું-ધર આગળની
છુટ.

પછીત-ધરની ભીંત.

છોડી-ધરની પાછળની છુ
ટ, નાળીયું.

અગામી-ધામ્ય.

અજવાળું-અજવારા, તે
જ, પ્રકાશ, ઉજવા.

ચોક-ધર વચ્ચે ઉધાડી જ
ગા.

કરા-ધરની આંતરપાસની
ભીતો.

ઝોટલો-ખારણા આગળ
મથલો ચોરા.

મરો-માળ, મેડી.

ભીંત-દીવાલ.

ઉધાડી-ખુલ્લી, જાહેર

ખાંડ ૬૧ મે

રસોડું-રાંધવાની ઝોરડી
પાકશાળા

બંડારીઆ-તાકાં, હાટકાં

પાણીઆરે-પાણીનાં એ
ડાં મુકવાની જગા

ટાંકાં-પાણી ભરી મુકવા

નું છોએસો ખાડ

ઝોટલી-નાનો ઝોટલો.

અંધાર-તિમીર, અંધકાર

રસોઈ-પાક, જમણું,

ધુમાડો-ધુણી.

ગોઝાપ-ફેલાપ, ગુંઆપ, ભરાપ

જાળી- લોઢાના સડીઆનું

અંધણું ખારણું.

ખાડી-કમાડ.

ધુમાડીઊં-ધુણી જવાનું
ખાકું.

ઝોકડી-ખાજ અથવા પા
ણી આરા આગળ ચુનાની
ઝોટલી.

છા-ચુનો

ઝીલવું-પકડવું, લઈ લેવું.

ગોખલા-તાકાં, હાટકાં.

નાસરણી-સીડી.

મૂકલી-રાખેલી.

ઠાંકવાને-સંતાડવાને.

ખેડાં-પાણી ભરવાનાં તાં-
ખા પીતળનાં વાસણ.

થોડેજ-લગાડેક.

દેવાપ-વસાપ, અડકાવાપ.

પાઠ ૬૨ મે.

કુકડી-મરઘડી.

ખચ્યાં-ખાજક.

ખડખડે-અવાજ થાય.

દીપે-શોભે, ખજે.

ભાતભાતના-તરેહ તરેહના,

જુદી જુદી ભાતના.

ઉકરડા-છાણ અથવા ખા.

તરના ઢગલા.

ઝાતરવાની-ઝાલવાની, ઉ-
ઝડવાની.

વહાણું-સાાર, પ્રાંતઃકાળ.
સેવે-સામવે, ઉછેરે, જા
ળવે.

ખીકણ-ખીકે તેવું.

ખસવું-ધોડવું, દોડવું.

છેલવું-ખીજવવું, વતાવવું.

માંજર-માંપાપરની કલગી.

પીછાં-પક્ષીની પુછડી ને-
ની ખનેલી હાપછે તે.

ધંધો-રોજગાર, કામ, ઉદ્યમ.

વળગવું-ખાજવું,

જાળવે-સામવે.

કાપર-સુસ્ત, શુર વગરનો.

ચગકતાં-તેજસ્વી, ચકચ-

ક્રીત, ઝળકતાં

રંગ-વરણ.

રૂપાળો-રૂપવાળો.

રોજ-ઉમેશ, સદા, નીત્ય.

પાઠ ૬૩ મે.

કીડી-નાની મંચેડી.

સાપ-સરપ, નાનો નાગ.

ગણતો-લેખતો, ગણકારતો
અગદી-દાખી, આંપી, પીલી
છેલ્લીવારે-આખરે, છેવટે
પ્રાણ-જીવ, આત્મા જાન.

વેર-અણ, દ્વેષ.
લગારેક-થોડું, રજ, જરા.
અટકા-ડંપ.

નામ-મોટો સાપ, ભારંગ.

છોલાયું-ઉજરડાયું

ફેણ-ફણ, ફણી.

જીવ-પ્રાણ.

નળજા-અશક્ત.

પેસતાં-પ્રવેશ કરતાં, જતાં.

લોહી-રૂધીર, શ્રોણીત.

વાગેત્રે-જખમ પચેલે.

પેર-રીત, ભાત.

૫૧૪ ૬૪ મો.

છોડવા-નાનાં ઝાડ.

મુળીઆ-મુરાદીઆં, જડી

આં, જડ.

જીવે-ખચે, ઉગરે.

વાદળ-વાનો જથ્થો.

વાટે-રસ્તે માર્ગ, પંથ.

એળજે-પીંચજે, ગળે.

વેહ-કાણું, છીંક, શાર.

કમ-તત્ત, સંતવ.

પડ-ઝાડનાં ડાળા જંગમાંથ

ઉગે છે તે.

ડાળા-ડાંખળીઆં; શાખા.

કુલ-પુરુષ.

ફળ-મેવો.

શાક-તરકારી, ભાજી.

૫૧૪ ૬૫ મો.

લીલાં-લીલાશવાળા.

ઠરમાઈને-સુકાઈને, વીલ

ઈને.

સીચીને-પાઈને, પુટી આ

પીને.

છાંટવું-છંટકાવ કરવો.

કચરો-કાદવ, દરતર, પુંજો.

સુકાવું-વીલઈ જવું, ઠરમા

ઈ જવું.

ટટાર-ઉભાં

તાલન-તૈયાર, પૂર.

વરસેતો-પડતો.

ખીચારા-ગરુખ, ખાપડા.

લૂલા-લંગડા.

મંજાનાં-લેજતદાર, સોર.

પાઠ ૬૬ મો

શીશાળ-કોધી, ગુરસાવાળો,

ઝાંછ.

પીરસેલી-પુરેલી.

વેદના-દરદ, દુખ.

પુણિ-નડે, ઇલા હરે.

શીસાચો-શીસઈ ગયો.

મુદલ-લગાર, જરા.

ભડું-ભાઈ બહેન

વોંછી-એક જાતનું ઝેરી

પ્રાણી.

એન-સુખ.

મેજા-મેદની.

ગાલ-સાર.

મુકપો-મેલપો.

કુધપાક-કુધ અને ચોખા

ધી બનેલી ખાવાની

વસ્તુ.

પાઠ ૬૭ મો

તણખલા-તરણાં, સરખ-

ડાં, સળીઓ.

છંડાં-અડ.

રૂ-કપાસ, જેનું સુતર પા-

વછે તે.

ગામ-ગ્રામ.

આપુ-બધું.

ધોમેધોમે-આરતે આરતે

પાઠ ૬૮ મો

પાલો-પત્ર, પાંદડાં, પાત્રાં.

ઝાંઝવા-આંખમાં પાણી

નું આવવું, ઝળઝળાં.

તેજ-પ્રકાશ, અગકાટ, અ-

જવાળું, તુર.

સુરજ-સુર્ય.

ગરમી-તાપ, તડકા, ઉ-

જાળતા.

નિપજ્યું-પેદા થયું.

સર્વે-બધાએ.

યાળી-જમવાનું વાસાણ.

ટાઠ-ધંડક, શીત.

આંખ-નેત્રે, ચક્ષુએ.

પાઠ ૬૯ મો

અગાડ-નુકશાન, હાની.

ધાળો-ધોડળો, દોડળો, વા-

રે આવળો

સીમમાં-એતરમાં, સીમા

ડમાં.

એતરવાળા-એતરના માં-

ભસં, ખેડુત.
ગભરાઈ-અકળાઈ, ખભા-
ન ધઈ.

છેતરવું-કમવું, ફેસલાવવું.
આમપાસ-આગળ પાછળ.
ખેડુત-જમીન-ખેડનાર.
ચારતો-ચરાવતો, ખવરા
તો.

બુમો-ચોસો, રાડો.
શરમાઈ-જનવઈ, ચોસં-
ગાઈ.

નુકશાન-ખરાબી, ખીગાડ.

પાઠ ૭૦ મે

ધુસવું-દાખલ થવું, પેસવું.
પામીએ-ખમીએ, ભાગ
વીએ.

ભસવું-કુતરાનું ખાલવું.
સોહીલાહાલ-સોહી ચુતો.
તુડીપડવું-એકદમ, પડવું.
ચોખત-સંગત
લાગ-દાવ, તક.
ફૂલે-આસે.

પાઠ ૭૧ મે

પજવીએ-વીતી ડીએ.

ઉગામીએ-ઉસેડીએ.
ગાંઢેમ-હે-પાતપાતામાં,
અંદર અંદર
હળીમળીને-સેપસંપીને
ફુપાય-ફુભાય, ઝાકું લાગે
રાજીયવું-ખુશી થવું
હેત-માયા, ચાહના ખાર
સેપસંપીમે-હળીમળીને
ચાસો-વર્તો.

પાઠ ૭૨ મે

વહાસો-ખારો.
ચીજ-વરતુ
ઊંચો-આધો, ટૂર
પૂછી-જમીન, ધરતી
અંધારૂંધોર-અંધકાર
ગગન-આકાશ
પરમેશ્વર-ધરવર
તડકો-તાપ, ગરમી

પાઠ ૭૩ મે

કરનાર-ખનાવનાર, કર્તી
જગ-કુનિયા, સંસાર, આ
જમ
સરજનાર-પેદા કરનાર, ઉ
ત્પન્ન કરનાર
મહિમા-માહાત્મ, કીર્તિ વ
ખાણું, વિખ્યાતી
ભજવા-ભજવા, ભજન
કરવા

આંખણી- } આંક છે
કોઠી-

તારી-ગમનનાં નહોતો,
માદરૂપીઓ.
દેવ-પરમેશ્વર, પ્રભુ, ઈ
શ્વર.

ધડીએ-રાખીએ
નિરાળ-શાળા, બાણવાનું
કુદાણું

પાઠ ૭૪ મો

રંગત-રંગેતી.
ચો-સંખ્યા, (૧૦૦)
ધોતીઆ-પોતીઆ, ચેપાડાં
પાટી-લખવાનું લોકડાનું
પાટીયું
વતરાણું-કલમ, લેખણ
એકકેએક-સંખ્યાનો પેહે
લો અક્ષર (૧)

મોઢે-મૂઝે, વડને.
ધગ-ધસુ, રજ
તેપાર-સાવચેત. અરોઅર
રહેટ-પરપરપાટી
ખડા-ધોળી માટી
વાટીને-કચરીને, બૂટી ક
રીને

પાઠ ૭૫ મો

ઓતારો-ઓતારનાર
મગાવતો-ઓપડતો, લગા
વતો.
ખડીઓ-કુતોત
હરકાણડાં-રંગાદ્રીમાં આ
વનારા એક જાતનાં ફળ

હિરાકસી-એક જાતની
જો રંગ કરવાનું વસ્ત્ર
ણું.

બાધબંધ-દોસ્તદાર, મિત્ર
શાહી-રૂઝનાઈ
અર-સાંઘો,
ગાંધીને-કરીઆણું વેચના
રને

લેખણ-કલમ, વતરાણું

પાઠ ૭૬ મો

બાગુબંધ-હાથે પેહેરવાનું
એક જાતનું ધરણું
કુદારો-કુદોડે પેહેવાનું ધ
રણું, કરીમેખળા
ધનતેરશ-ધન ધોવાનો ધ
હાડો, આશીર્વાદ રૂઢ
ટુંપીઓ. ગળમવો
છરીટીઆ-બાધ/ટીઓના
પગના આંગળીઓનાં
ધરણાં

ખેરખી-પુચ્છી
વાનાં-વડનુઓ, ઓળ.
કઠા-હાથે-પેહેવારનાં ધરણાં
સંકળા-તોડા
એકડાં-કાને ધાળવાનું ધ
રણું

અડાટી-ઓને કાઢે પેહેરવા
નું ધરણું

ચીટી-મુદ્રીકા, અંગુઠી
પોસી-પેરખી, કાંઠે પેહેર-

તીનું ધરણું
 ઠીઆ-તુસી
 બાઈડીઆ-ચીઆ, ખ
 હીઆ
 ઘોતા-સાફ કરતા.

પાઠ ૭૭ મે

ખીલા-મેઆ.
 કીમત-મુલ,
 હળપૂઢી-કેરા
 પાવડો-એક જતનું આ
 જર.

સોનેરી-સોનું ચઢાવેલું.
 બુઢા-કસબની ભાત.
 ઢિનઆપ-કસબની લુગડું
 સાંકળ-ભોઢાની સાંકળી.
 નકુઆ-નાકાવાળો ખુંટો.
 ડોકું-કંઠ, ગળું.

પાઠ ૭૮ મે

હડપચી-ટોઠની નાચેનો
 ભાગ.

ગાંસડી-પોટલી, ખચકી,
 બીંદડી.

જમણાં-આંખ અને કાન
 ની વચ્ચેનો ભાગ.

આંખડી-માપાના વાળ.

આચી-ગરદન.

આખરો-મા આગળ.

ચોટખી-કેસ, શિખા.

ચોટસો-વેણ.

ટોઠ-ટોરટ, અધર.

કોટ-ટોઠની નાચેનો ભાગ
 પછવાડે-પાછળ, પાછળી
 ખાનુપર
 મજુર-હેલકરી, મહેનત
 કરનાર

પાઠ ૭૯ મે

વાંસો-પીઠ, ખરડો
 ઠોચણ-ધુટણ, પગનો વચ્ચે
 લો ગાંજો.

ખભા-રકુંધ, આંધ.
 હથેલી-આંગળાં અને કાંડા
 ની વચ્ચેનો ભાગ

ખગજ-કાપ

કેટો-કુંમર.

કાંડ-હાથને પંજનની વચ્ચે
 નો ભાગ

નખ-નહોર, નજારીઆ
 ગાળો-વચ્ચેનો ભાગ

ધાપા-ઠોચણની ઉપરનો
 ભાગ

સાથળ-જાંઘ

નજો-પગની ધુંટીથી થુટ
 જી સુધીનો ભાગ

તળીયું-પગની તળેનો ભા
 ગ

એડી-પગની થુટજી સુધી
 નો ભાગ

થુટી-પગના પાપડની ઉપ
 ર ખાહાર નીકળેલું હા

કડું

કાખ-ખમ્મ

છાતી-સ્તન, હૃદયું, હૃદય

પાઠ ૮૦ મો

આંખાવાડીયું-આંખાની વા

ડી

ટપેપો-માર્યા, ઠોકરો,

ઝાંપો-દરવાજો, કાંટા ખારણું

રખવાળ-સાચવનાર, ચોકી

દાર.

પોઢીરો-મળ્યો, ભિગો

પગો.

કેરી-આંખાનું કળ.

વસે-દશા, હોલત.

પાઠ ૮૧ મો

સંગ-સોખત, સંગત.

ત્રેમ-હેત, ખાર.

ભાગ્યશાળી-સારા ભાગ્ય વા

ગો, નસીબવાન

ઠાગ-ઠોઠાણું, જગો.

કરશે-થેભશે, અટકશે.

ચુરે-ઝોટ, નહાર.

ખાંડ-મીસરી.

પાઠ ૮૨ મો

જલેખી-એક જાતનું ખાં

ડનું પાચેલું પકવાન

પોર-ગથે વર્ષ, ખીજે વ

રશે

પકવાન-મીઠાઈ સુખડી

હારડાં-હાર માળા

ભાખરા-મળેનો ભરો રા

ટસો

ભાજિ-જમવાને. આસ-

પતાસાં-ખાંડની માસણી

ના ઠારેમા પરપોટા

ખરડી-મીઠાઈના ચોસમાં

ધેખર-એક જાતનું રોટલા

ના જવું ભાડું પકવાન

પાઠ ૮૩ મો

કુતરો-સ્વાન, કુતરીનો નર

ખાતર-ચોરી

જણ્યું-મળ્યું.

દાટવું-છુપાવવું, જમીનમાં

ચોરી ધાલવું

ખાતરવું-ખાંડવું, ચોરવું.

નજર-દ્રષ્ટી, સરત

ચોર-કુંગો, ચોરી કરનાર

ખાતરપાડીને-ચોરી કરી

ને

ધન-પૈસો, દ્રવ્ય

પિછોડી-ખસ, ઉપરભા

પાઠ ૮૪ મો

મળાપ-સંમ્મેશ, મળવું

શેખી-ખાંડ, મગરૂરી, પ

તરાણ, મમત

રડ્યુંખડ્યું-કોઈક, જવલે

માધુ-વધારે કોમતવાળું અ

છતવાળું.

અડભડી-લડાઈ કરી, હિ

તરી પડી

પકવાન-મીઠાઈ, રજાઓ,

૮૨૧

તામઠા-એકવારે, ખધું
 શાહુકાર-શાહ, પ્રમાણિક,
 આખરુદાર
 જમણ-જમવાનું, ભોજન,
 ખાવાનું
 ખરી-વું-વેચાણા સેવું
 હાંદણ-કચરાનું વાસણ
 લેખું-ગણતરી, હિસાબ
 અપાણું-આચાર, આચેલું
 જાણીઆ-જાણ
 ભેગુ-એકઠું, સાથે
 ઘાટો-અવાજ, રાગ, ઉરચા
 ર, ચીસ, યુગ
 શાહર-ખાંડની ચસાણીના
 ડરેલા ગાંગડા

પાઠ ૮૫ મે

જાળ-ફસો, ફાદો, પક્ષિ,
 માછળાં વગરે પકડવા
 મે સુતરનું ગુંથણ
 કરગરવું-કાલાવાલા કરવા
 વાધરી-એક જાતની જાતી
 મરડવું-મચડવું, વાળવું
 મમડી-સમજી
 હુચ્ચી-દગાવાળી, નાકારી
 કપડી, ઠગણી

પાઠ ૮૬ મે

ખીડમાં-જેતરમાં, જંગલ
 મા
 ફલાવવું-મોક કરવું, ઉપ

સાવવું

ખરચખુરણ-વાપરવું, ખ
 રચ કરવું
 તાલેવર-ચીમંત, ધનવાન,
 પૈસાવાર, તવંચર.
 મમત-હઠ, વાદ, વિવાદ.
 જળું-શકિત, તાગાદ, ખજ
 ખરોખરી-ખીજના નોવું.
 ૫૧૩ ૮૭ મે

આટોરોપાટોસી-પાસેનાં રે
 હેનાર.

જાગવું-જાગત થવું
 ગુણપાડ-આભાર, ઉપકાર
 ધણી-માલેક, ઉપરી
 રખવાળી-ચોકી, સાચવવી

પાઠ ૮૮ મે

કંદોઈ-સુખડીયા, પકવાન
 પાંડનાર તથા વેચનાર.
 ખડખામુકયાં-ગોઠવી મુકયાં.
 સાકરીઆ-ખાંડની આસણી
 ચડાવેલા.

ચકરડી-ફકરડી.

લાકડીનો-કોઈનો.

મીઠાઈ-હરેક જાતનું પક
 વાન

પાલખી-સુખપાલ.

ચોસલાં-ચોખંડાં, ટેપાં
 રમદડ-રમવાની વસ્તુઓ

ઠઠ-ભીડ, જથો, ઝેણું,

ગાડીઓ-નાના ગાડાં.

બચકા-કાપળો,
પટાશ-મળુશ, મોટી પેટી
ખરખડીને-ખરખર, ખુ
અ, ખડુલ.
કુશકણી-કાગળમાં દારૂ
ભરેલી ભુંગલી
ફટકા-ફટકાઓ, ટેટા, ટે
ટીઓ.

છાંદુરાં-એકભાતનું દારૂ
નું રમકડું.
ધુપરા-એક ભાતનું સારૂ
ભોજન.
કાકીઓ-દારૂ ભરેલી કચા
રાના મોટા ખડીઓ.
છોડેછે-કાડેછે, વછોડે છે.

૧ સુંદર ચોપડીઓ સાચી રૂપાય, અને તે રૂપીને
મન રાજી થાય; પણ જો તે વિગતથી વંચાય તોજ તેમાંથી
કામ થાય. (૧) જોમ જોમ તન દહને વાંચે તેમ તેમ સમ
જાણી આવે, પરંતુ જો વાંચે છે પણ તેનો વિચાર કરતા
નથી તેઓ બધો અર્થ સમજી શકતા નથી. (૨)

૨ વરસાદનું આવ કે જોયો ઘેબરીઓ પ્રસાદ ઉની ઉની
ઉની શઠમીને ઠારેલાનું શાક. (૧) વરસાદનું નેવે પાણી પડે
તેમ આવજો કે જોયો દેડકાં ઉત્પંન થાય ને નઠારી છોક
રીને ખેંચી જાય. (૨)

૩ વાણમાંથી એક પાકું કુટ્ટુ થઈને ઘણો આશ્ચર્યવાને
વગડામાં ગયું, પછી ત્યાં તેને વાંધે માગી નાંખ્યું, એવી રી
તે એ આજીસમજાણથી કુખીયું થયું, માટે જ આજી સમજ
ણથી સ્વર્તન થાય તે એતે આ પાડાની માફક કુખી થાય (૨)

૪ હરેશન વિશાળે જઈ તોત કમળાડીને ભાણ્યું, અને

સારી રીત રાખીને ગુરૂ ને શિષ્યામણુ દે તે માનવી (૧)
રમતમાં ગન ધાલશે નહીં, અને સારી પેઠે સમજાશે, વળી
નિશાળમાંથી નિકળીને પાંસરા ધર તરફ જશે (૨)

૫ ગાયમાં ગણી શકાય નહીં તેટલા ફાપરાછે, અને તે
ખધાને સુખ આપનારી કહેવાય છે, તે કહીં દુધ, ઘી આ
પે છે, અને તે સર્વ માણસ ધણી ખુશીથી ખાય છે. (૧)
માર પગ વાળા જનવર, પક્ષી, સ્ત્રી તથા માણસ એ
સર્વેને જન્મ પતી વખત, ઘી તથા દુધ જીવને આશ્રી
આપનાર છે. (૨)

૬ ને પુરૂષ કોઈ વખત પણ જીવે, તે ખરે ખરા
પાપી થાય, માટે ખાળકા એ ઉપાય તમે કદી કામે લગાડશો
નહીં (૧) સાચુ ખાલવામાં ધાણું જ સુખ છે, સાચુ ખાલવાથી
ખધાનો ખાર વધે છે, વળી સાચાઈથી જન્મનાં સરજનાર
ને પ્રભુ તે પણ ખુશી થાય છે, અને સાચાઈથી આપણું
શરીર પણ સારૂં રહે છે. (૨)

૭ માણે ખાંધવા સારૂં જીવો કાળો કાગડો ખેડે છે. તેને
એ પાંખો છે ને તે ખાલે છે, પણ તેનો રાગ કાંઈ સારો
નથી (૧) જો કોઈ માણસ કાંકરો લઈ તેને ઝડપથી માર
વા મન કરે તો તે અંચળ પક્ષી મનમાં સમજીને ઉડી
જાય છે. (૨)

૮ જીવશ હાર બંધ વધી પડ્યા, તેમને પકડીએ છીએ
તેમને માર આપતો નથી. રવે તેઓએવા ખમ પછાક

૨૫ મંડી જાય છે કે જાણી સુદરાઓની ટોળી પડી. (૧) તેઓ સુંદર વસ્ત્ર કરડી ખાય છે, ને દિવામાં થા ખતી લેઈ જાય છે; તેઓને પકડવાનો હવે એક ઇલાજ મુજબતો નથી; પણ ખિલાડી મળે તો મોટું સુખ પાવ.

૬ ચોરીમાં સુખ સમજીને જ માણસ ચોરી કરી રહે પણ જ્યારે તે ચોરીયા પતું દુઃખ સહન ન થવાથી પશ્ચાત્તાપ કર્યો પડે છે (૧) જ્યારે ચોરી ઉઘાડી પડે છે, અને ચોર પકડાય છે, ત્યારે રાજ તેને ખાંધીને ફટકા મારે છે, ને તેની પુત્રી અપકિરિયાં પાવ છે.

૧૦ ભાઈઓ આ જગી ઝાડ જુવો, તેમાં સૌથી તોડનું ઝાડ જીયું છે; તેમાં કોઈ આમલી, આખાને કોઠીનું ઝાડ છે. અને તે ખાંધાનાં ફળ પણ જુદાં છે (૧) જો આ દુનિયા સુખ અને તારાનો ખનાવનાર છે, તેજ અમારો મોટો પ્રભુ છે, જ્યાં અમે તેની ભક્તિ કરવાની જેવ રાખીએ છીએ.

૧૧ જને જો સોખત હોય તેવો રંગધણુંકરીને જસે, જને જો સંગત હોય તેને તેવીજ પ્રીત પધે, જને જો સંગત છે, ને તે તેવાંજ કામ કરશે, અને જને જો સોખત, તે તેવેજ ઢેકાણે જઈ ઉભો રહેશે. સારી સોખત હશે તો સારો ખનશે. અને નકારી સોખત હશે તો નકારો ખનશે, પણ જો સારો ગુરૂ શિખવનાર હોય તો તેની સંગતથી નબી સુખાન વિદ્યા ભણે.

અમત્યની અવર.

સરવે સજ્જનોને સુમના આપવામાં આવે છે કે, અમારી પાસે નિશાળપયોગી ઘણી જાતની ચોપડાઓ, તથા વારતાઓ, કાવ્યો ગાયનો તથા જૈન અને વૈશ્ય ધર્મ સંબંધી પુસ્તકો, જંગલ, વેઆણ ઈયા લેનારને સુલભ પડે તેવી રીતે આપવાનાં છે, અને તે પુસ્તકોનું લીધે અમોએ બનાવેલું છે સખખ જોએને ચોપડાઓ જોઈતા હોય તેઓએ પ્રથમ લીધે મંગાવી માહુત પછી અગત્ય હોય તો આરત વીગરનો પકા ખંદાખસ્ત કરવો. છપાવનારાઓને સારી રીતે અને તાકીદથી છાપી આપવામાં આવે છે.

વાડીલાલ દલોચંદ,

ગુજરાત યુનિયન પ્રેસ માલિક.

